

Nghiên cứu nội dung, phương pháp đánh giá môn Bóng chuyền ở các trường đại học khu vực Hà Nội

Hà Sỹ Nguyên*

ThS. Môn GDTC Khoa GD Đại cương và Nghiệp vụ sư phạm
Học viện Báo chí và Tuyên truyền

Received: 3/12/2023; Accepted: 11/12/2023; Published: 18/12/2023

Abstracts: This article studies the current status of the content and evaluation system of amateur volleyball at 19 universities in the Hanoi area, thereby proposing to build a set of scientific testing and evaluation content and system, systematic, complete and consistent with teaching goals. This evaluation system is a reference for innovating non-professional volleyball teaching and learning activities at universities in the Hanoi area.

Keywords: University; Physical education; Volleyball; Non-major students; Check; Evaluate.

1. Đặt vấn đề

Bóng chuyền là môn thể thao được giới trẻ yêu thích, đồng thời cũng là một trong những môn học được lựa chọn bởi đa số các chương trình Giáo dục Thể chất (GDTC) của các trường đại học, khu vực Hà Nội. Môn Bóng chuyền đóng vai trò quan trọng trong hình thành và phát triển các kỹ năng vận động cơ bản, nâng cao khả năng hoạt động nhóm, tinh thần và hứng thú đối với việc rèn luyện thể chất của sinh viên (SV) đại học nói chung. SV hệ Không chuyên ngành GDTC trong các trường đại học ở khu vực Hà Nội với tư cách là những chủ nhân tương lai, có trí thức, gánh trên vai nhiệm vụ quan trọng là phát huy các kiến thức chuyên môn để phát triển kinh tế, xã hội và vị thế đất nước trên trường quốc tế, chính vì vậy việc tăng cường các hoạt động thể chất nhằm tạo tiền đề tốt nhất cho các em là nhiệm vụ quan trọng, có ý nghĩa tạo nền tảng tốt nhất. Hiện thực hoạt động kiểm tra (KT) đánh giá (ĐG) công tác giảng dạy, tập luyện môn Bóng chuyền đã được quan tâm, đã ở giai đoạn kết hợp giữa lý luận vĩ mô và thực tiễn vi mô. Tuy nhiên, để có thể hiểu và hợp lý hóa, thống nhất và tiến hành theo hướng khoa học thực tiễn, nghiên cứu xác định ĐG thực trạng nội dung, phương pháp ĐG môn Bóng chuyền không chuyên ở các trường đại học khu vực Hà Nội, qua đó hướng đến việc xây dựng một bộ nội dung KT, phương pháp ĐG khoa học, hệ thống, đầy đủ và chuẩn hóa, phù hợp với mục tiêu giảng dạy, học tập, đồng thời qua đó tạo điều kiện thuận lợi việc đổi mới hoạt động dạy, học, phát triển môn Bóng chuyền ở các trường đại học khác trong nước.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu sử dụng các phương pháp nghiên cứu khoa học phổ thông và tin cậy gồm: Phân tích và tổng hợp tài liệu, phỏng vấn chuyên gia, điều tra bằng bảng hỏi và thống kê toán học.

2.2. Đối tượng nghiên cứu

Có 39 giảng viên giảng dạy môn Bóng chuyền ở 19 trường đại học khu vực Hà Nội đã tham gia các phỏng vấn của nghiên cứu. Các trường gồm: Trường Đại học Thủy lợi, Trường Đại học Công nghệ, Trường Đại học Giáo dục, Trường Đại học Khoa học Tự nhiên, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Trường Đại học Kinh Tế, Trường Đại học Ngoại ngữ, Đại học Việt-Nhật, Trường Đại học Y dược, Trường Đại học Luật, Sư phạm Hà Nội, Trường Đại học Thủ đô, Trường Đại học Bách Khoa, Trường Đại học Công đoàn, Trường Đại học Giao thông Vận tải, Trường Đại học Tài nguyên và Môi trường Hà Nội, Trường Đại học Dược Hà Nội, Trường Đại học Điện lực, Trường Đại học Hà Nội. Đặc điểm đối tượng cụ thể gồm: Tuổi nghề thấp nhất 12 năm, cao nhất 35 năm; Chức danh Phó Giáo sư 01 người, Tiến sĩ 12 người, 19 Thạc sĩ, 07 Cử nhân.

2.3. Kết quả nghiên cứu và phân tích

2.3.1. Thực trạng phương pháp ĐG môn Bóng chuyền không chuyên ở các đơn vị nghiên cứu

a. Nội dung ĐG:

Bảng 2.1. Thực trạng nội dung ĐG môn Bóng chuyền ở các đại học

Trường/ nội dung	Kỹ thuật cơ bản	Kỹ năng chuyên môn	Khả năng phối hợp	Phương pháp tập luyện	Năng lực vận động cơ bản	Phương pháp thi đấu
---------------------	-----------------------	--------------------------	-------------------------	-----------------------------	--------------------------------	---------------------------

Số trường	19	15	14	11	10	8
%	100	88.6	85.7	77.1	74.3	68.6

Kết quả ĐG thực trạng ở bảng 2.1 cho thấy: Thứ tự quan tâm của các đơn vị nghiên cứu về nội dung ĐG lần lượt là kỹ thuật cơ bản, kỹ năng chuyên môn, khả năng phối hợp, phương pháp tập luyện, năng lực vận động cơ bản, phương pháp thi đấu. Như vậy, nội dung ĐG chủ yếu hướng vào việc nắm vững các kỹ, chiến thuật cơ bản, việc trau dồi năng lực toàn diện và sự rèn luyện cần thiết của SV bị coi nhẹ.

b. Tỷ lệ ĐG:

Bảng 2.2. Bảng thống kê tỷ trọng nội dung ĐG môn Bóng chuyền tại các đơn vị nghiên cứu

% trọng số	10	20	30	40	50	60
Kỹ thuật cơ bản	-	3	8	8		
Kỹ năng chuyên môn	-	2	3	4	5	5
Khả năng phối hợp	-	10	-	-	1	2
Phương pháp tập luyện	5	-	-	-	-	-
Năng lực vận động cơ bản	-	-	-	-	-	-
Phương pháp thi đấu	-	-	-	-	-	-

Bảng 2.2 cho thấy tỷ lệ trọng số ĐG dao động khoảng 10% trong các nội dung kỹ thuật cơ bản, kỹ năng chuyên môn, khả năng phối hợp, phương pháp tập luyện, còn lại các nội dung khác không được quan tâm.

c. Phương pháp ĐG:

Bảng 2.3. Thực trạng phương pháp ĐG thực hành Bóng chuyền tại các đơn vị nghiên cứu

	ĐG kỹ thuật, đạt tiêu chuẩn				Tổ chất chuyên môn		
	Tiến hành đồng thời	Thi đấu	Tiêu chuẩn	ĐG kỹ thuật	Trọng tài thực tế	KT	Khác
%	36.0	18.3	17.7	16.4	5.6	1.8	3.7
Sắp xếp	1	2	3	4	5	6	7

Qua bảng 2.3 có thể thấy phương pháp ĐG của 19 trường chủ yếu là ĐG kỹ thuật và đạt chuẩn truyền thống, trong đó ĐG kỹ thuật và các tiêu chuẩn chiếm 16.4 và 17.7%, kết hợp ĐG kỹ thuật với đạt chuẩn =36%. Để nâng cao hiệu lực của KT ĐG toàn diện

kiến thức, kỹ năng, các đơn vị nghiên cứu cũng đã chú trọng hơn đến việc tìm tòi các phương pháp ĐG tích hợp thực hành kỹ thuật, kỹ năng và thể lực, nhưng vẫn còn nhiều hạn chế, thiếu một số phương pháp đáp ứng yêu cầu mục tiêu dạy học như: ĐG kết hợp sàng lọc và tích hợp năng lực thực hành.

Với sự phát triển ngày càng cao của thể thao hiện đại, kỹ năng bóng chuyền không chỉ phong phú hơn về nội dung mà độ khó của các động tác cũng không ngừng tăng lên, vì vậy người chơi bắt buộc phải thực hiện chính xác các động tác kỹ thuật như chuyên, đệm, đập, chắn,... trong các pha thi đấu nhanh và quyết liệt. ĐG kỹ thuật của SV trong môn Bóng chuyền là một bộ phận quan trọng trong việc ĐG năng lực của SV, về cơ bản hiện nay thường sử dụng hai hình thức ĐG là kỹ thuật và đạt các chuẩn. Qua khảo sát cho thấy, có 65.8% trong số 19 đơn vị nghiên cứu không có khả năng ĐG toàn diện các nội dung, thể hiện rõ qua việc hoạt động ĐG chưa được đa dạng. Điều này đi lệch khỏi mục tiêu nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện ở Việt Nam hiện nay.

Về KT tính điểm, ngay cả ở các đơn vị nghiên cứu có tổ chức ĐG, một bộ phận đáng kể cũng chỉ cho điểm thông thường, không có hình thức tổ chức cụ thể, chỉ dựa vào sự quan sát hàng ngày của giảng viên để cho điểm, như vậy việc ĐG còn mang cảm tính, ảnh hưởng trực tiếp đến việc ĐG năng lực của SV. Về ĐG năng lực toàn diện, các đơn vị nghiên cứu chưa đủ toàn diện, phương pháp còn rất hạn chế, chủ yếu tập trung vào KT năng lực thể hiện trên lớp, chưa khai thác sâu tiềm năng của SV.

Việc trau dồi năng lực của SV là một chủ đề chính của hoạt động nâng cao chất lượng giảng dạy, dạy học Bóng chuyền cũng cần phải tích cực nâng cao, tối ưu hóa các điều kiện có thể để tạo môi trường phát triển cho SV, cung cấp cho SV nhiều cơ hội và cơ hội để áp dụng những gì họ đã học, tận dụng cơ hội để thực hiện nhiệm vụ trau dồi năng lực và rèn luyện các thói quen tập luyện bền vững, lâu dài.

Việc ĐG thành tích đối với môn Bóng chuyền hiện nay chủ yếu là ĐG kỹ thuật và đạt tiêu chuẩn, thực tế đây mới chỉ ĐG năng lực thể hiện, bắt chước của SV mà bỏ qua ĐG các năng lực chuyên sâu. Để thực hiện nhiệm vụ rèn luyện, phát triển các năng lực chuyên môn, việc đổi mới hệ thống KT ĐG là cấp thiết.

2.3.2. Nghiên cứu thực trạng và giải pháp phát triển hệ thống ĐG

Thực trạng chung: Về bản chất, ĐG là sự phán đoán giá trị đối với đối tượng ĐG và ĐG có quan hệ mật thiết với giá trị. Các quan hệ giá trị khác nhau tạo thành đối tượng của hoạt động ĐG và là căn cứ, cơ sở để ĐG. ĐG cũng là sự ĐG, phán xét quá trình dạy học, kết quả dạy học nên hệ thống ĐG hợp lý hay không sẽ có tác động quan trọng đến định hướng giá trị của môn học, đến việc thực hiện mục tiêu dạy học và hoàn thành các nhiệm vụ dạy học. Nghiên cứu cho rằng, hầu hết hệ thống ĐG của các trường bao gồm KT kỹ thuật và điểm hàng ngày, tỷ lệ mỗi phần là 1:3:6 hoặc 2:3:5, nội dung KT kỹ thuật bao gồm chuyên, đệm, phối hợp đơn giản,... các tiêu chuẩn thường dùng là thể lực truyền thống,... Trong đó, mỗi kỹ thuật chỉ KT một động tác, mỗi lần KT được chia thành ĐG kỹ thuật và tiêu chuẩn (thể lực) ở mỗi trường đều có điểm khác nhau.

Khảo sát cho thấy, phương pháp ĐG môn Bóng chuyền tại các đơn vị nghiên cứu là ĐG tổng kết, ĐG toàn diện, ĐG quá trình và ĐG chẩn đoán chiếm =57.9, 26.4, 10.5 và 5.2%. Điều này cho thấy các đơn vị nghiên cứu sử dụng phương pháp ĐG tổng kết là chính.

ĐG, ở một mức độ nhất định, có chức năng hướng dẫn đối tượng ĐG tiến tới mục tiêu lý tưởng. Nội dung KT ĐG sẽ hướng SV chú trọng học tập, rèn luyện để thi đấu chứ không hướng đến mục tiêu dạy học, mà không nên là vì mục tiêu vì thi cử, đây là hệ quả tất yếu của việc “giáo dục chú trọng thi cử”, do đó việc hoàn thiện hệ thống ĐG sẽ có ý nghĩa rất lớn để hình thành quan niệm học tập đúng đắn cho SV. Hệ thống cấu trúc KT Bóng chuyền hiện nay có những khiếm khuyết rõ ràng, không phù hợp với mục tiêu dạy học, theo đó năng lực giảng dạy và năng lực thực hành xã hội của SV cần được đặt ngang hàng với việc nắm vững kỹ thuật, kỹ năng, nhưng điều này lại không được thể hiện trong hệ thống ĐG, tức là thiếu tính giáo dục cho SV.

Về phương pháp ĐG, một số trường áp dụng kết hợp giữa ĐG quá trình và ĐG tổng kết, có lợi cho việc ĐG toàn diện, khách quan, chính xác hiệu quả học tập của SV, nhưng đa số các trường chỉ ĐG tổng kết, chỉ chú trọng kết quả chứ không quan tâm đến kết quả học tập, dẫn đến phương pháp thiếu khách quan, chính xác, không có lợi cho việc khơi dậy hứng thú học tập của SV. Khảo sát cho thấy không

có trường nào áp dụng phương pháp SV tự ĐG và ĐG lẫn nhau, điều này không có lợi cho việc phản ánh tình trạng môn học của SV.

Tính hợp lý: ĐG về kỹ năng vận động (26.4%) và kỹ thuật được giảng viên đồng ý cao nhất (20.8%), sau là khả năng tổ chức giảng dạy (17.0%), thi đấu (15.1%),... Trong những trường hợp bình thường, sự tiến bộ của SV nên được phản ánh bằng các phương pháp ĐG (ví dụ: Kết hợp giữa ĐG quá trình và ĐG tổng kết). ĐG trên bao gồm cả ĐG khách quan và ĐG chủ quan, định tính + định lượng. Qua so sánh, nhận thấy có sự khác biệt nhỏ về nội dung, tỷ lệ nội dung ĐG và tỷ lệ hiểu biết của giảng viên về ĐG. Trình độ kỹ thuật và phương pháp tổ chức dạy học có tầm quan trọng như nhau, các chuyên gia cho rằng tỷ lệ ĐG kỹ thuật, cơ bản, năng lực nên là 20, 40 và 35%.

3. Kết luận

Đối tượng giảng dạy, tập luyện của môn Bóng chuyền không chuyên Ngành GDTC ở các trường đại học khu vực Hà Nội là các chủ nhân tương lai của đất nước, là nguồn nhân lực quan trọng, tiên quyết để phát triển kinh tế, xã hội và vị thế quốc gia, việc tiến hành giáo dục nên lấy toàn diện làm mục tiêu, hướng đến hình thành hứng thú bền vững đối với việc rèn luyện thể chất của SV làm đích cuối cùng.

Phương pháp ĐG môn Bóng chuyền tối ưu cần hướng đến sự kết hợp lý tưởng nhất giữa ĐG kỹ thuật và các tiêu chuẩn cơ bản (về thể lực, năng lực), hướng đến sự đa dạng trong phương pháp như ĐG quá trình và ĐG tổng kết có mục tiêu, định hướng rõ ràng.

Tài liệu tham khảo

1. Phạm Đình Bẩm (2008), *Giáo trình Quản lý TDTT*, NXB TDTT, Hà Nội.
2. Đặng Hùng Mạnh (2013), *Bóng chuyền*, NXB TDTT, Hà Nội.
3. Nguyễn Đức Văn (2000), *Phương pháp thống kê trong TDTT*, NXB TDTT, Hà Nội.
4. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2015), *Thông tư số 25/2015/TT. BGDĐT ngày 14 tháng 10 năm 2015 quy định về “Chương trình môn học Giáo dục Thể chất thuộc các chương trình đào tạo trình độ đại học”*, Hà Nội.
5. Nguyễn Xuân Sinh, Lê Văn Lam, Lưu Quang Hiệp, Phạm Ngọc Viễn (2006), *Giáo trình Phương pháp nghiên cứu khoa học TDTT*, NXB TDTT, Hà Nội.